

УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУМ

Департман за последипломске студије

Данијелова 32, Београд

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Одлуком Већа Департмана за последипломске студије Број: 4 –80/2026. од 26.03.2026. године, одређени смо за чланове Комисије за оцену подобности кандидата и теме за израду докторске дисертације под називом: **“Компаративна анализа индикатора посебних облика туризма у функцији одрживог развоја Сокобање и европских бања”**, кандидата Мартине Арсић, о чему подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату

Мартина Арсић рођена је 16. септембра 1991. године у Књажевцу. Тренутно живи у Нови Сад, где је и професионално ангажована. Основно и средње образовање завршила је у Србији, при чему је средњу школу „Бранислав Нушић“ у Сокобањи похађала на смеру туристички техничар.

Основне академске студије завршила је 2014. године на Univerzitet Singidunum, на Факултету за туристички и хотелијерски менаџмент, студијски програм Туризам и хотелијерство, где је стекла звање дипломирани економиста. Мастер академске студије завршила је 2019. године на Ekonomski fakultet u Subotici, Универзитет у Новом Саду, на студијском програму Маркетинг, стекавши звање мастер економиста. Докторске академске студије уписала је 2023. године на Универзитету Сингидунум у Београду, на студијском програму Менаџмент у туризму, где је тренутно студент треће године.

Професионалну каријеру започела је веома рано, а од 2009. године до данас делује као приватни предузетник, власник и генерални менаџер угоститељских објеката Garden bar и Zelengora у Сокобањи. У оквиру ових послова задужена је за укупно управљање

пословањем, организацију рада, развој услуга, као и маркетиншке активности. Претходно радно искуство стекла је у туристичкој агенцији и мењачници „DM“, где је обављала послове менаџера пословне јединице туризма, као и послове рада са клијентима и финансијским трансакцијама.

Поред формалног образовања и професионалног искуства, кандидат поседује активно знање енглеског језика, као и основно знање турског језика. Поседује напредне дигиталне компетенције, укључујући рад у MS Office пакету, као и искуство у коришћењу специјализованих софтверских алата. Такође поседује возачку дозволу Б категорије.

Кандидат је активно присутан и у научној заједници, са профилима на платформама као што су ResearchGate и ORCID, што указује на њену оријентацију ка академском развоју и истраживачком раду у области туризма и маркетинга.

Објављени радови

1. **Arsić, M.,** Brdar, I., & Vujko, A. (2026). AI-Augmented Authenticity: Multimodal Artificial Intelligence and Trust Formation in Cultural Consumer Evaluation. *World*, 7(2), 30. <https://doi.org/10.3390/world7020030> , <https://www.mdpi.com/2673-4060/7/2/30> (M21)
2. **Vujko, A., Arsić, M. (2026)** Engineering the Sacred: Ritual Design, Emotional Synchrony, and Global Youth Identity at Tomorrowland. *Tourist studies* (M21), <https://doi.org/10.1177/14687976261425697> SAGE, ISSN:1468-7976, pp:29 <https://journals.sagepub.com/eprint/WEHPTNESVGIYZG5IZAMP/full>
3. Vujko, A., **Arsić, M.,** & Bojović, R. (2026). *Brewing emotions: Hedonic evaluation, sustainability narratives, and purchase intentions in craft beer.* **Food Quality and Preference**, 105859. <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2026.105859> (M21)
4. Mirčetić, V., Vujko, A., **Arsić, M.,** Karabašević, D., & Vukotić, S. (2026). Smart Hospitality in the 6G Era: The Role of AI and Terahertz Communication in Next-Generation Hotel Infrastructure. *World*, 7(1), 4. <https://doi.org/10.3390/world7010004> <https://www.mdpi.com/2673-4060/7/1/4> (M21)

5. **Arsić, M.**, Vujko, A., & Knežević, M. (2026, January). *Recreational and health tourism development through cycling experiences: Tourists' perceptions and sustainable destination potential of Sokobanja*. Paper presented at RRT2025 Conference, Zagreb, Croatia. (M33)
6. Vujko, A., Karabašević, D., Panić, A., **Arsić, M.**, & Mirčetić, V. (2025). AI Transparency and Sustainable Travel Under Climate Risk: A Geographical Perspective on Trust, Spatial Decision-Making, and Rural Destination Resilience. *Sustainability*, 17(24), 11200. <https://doi.org/10.3390/su172411200> , <https://www.mdpi.com/2071-1050/17/24/11200> (M22)
7. Grković, A., Vujko, A., **Arsić, M.** (2025). **Untapped Tourism Potential of Subotica and Its Surroundings: Inspiration from Pécs as a European Example of Good Practice**. SITCON 2025 Tourism for people, planet and prosperity - What needs to happen by 2030? <https://doi.org/10.15308/Sitcon-2025-113-125> (M33)
8. Ljubisavljević, T., Vujko, A., **Arsić, M.**, Mirčetić, V. (2025). Digital Twins in Smart Tourist Destinations: Addressing Overtourism, Sustainability, and Governance Challenges. *World* 2025, 6(4), 148; (M21) <https://doi.org/10.3390/world6040148> , <https://www.mdpi.com/2673-4060/6/4/148>
9. **Arsić, M.**, Bojović, P., & Vujko, A. (2025). The role of receptive travel agencies in promoting sustainable rural-spa destination development. *Geojournal of Tourism and Geosites*, 60(2spl), 1168–1178. <https://doi.org/10.30892/gtg.602spl14-1490>, (M22)
10. Vujko, A., **Arsić, M.**, & Bojović, R. (2025). From Local Product to Destination Identity: Leveraging Cave-Aged Cheese for Sustainable Rural Tourism Development. *Agriculture*, 15(11), 1137. <https://doi.org/10.3390/agriculture15111137>, (M21) <https://www.mdpi.com/2077-0472/15/11/1137>, <https://www.mdpi.com/2077-0472/15/11/1137/pdf>

11. Vujko, A., Knežević, M., & **Arsić, M.** (2025). The Future Is in Sustainable Urban Tourism: Technological Innovations, Emerging Mobility Systems and Their Role in Shaping Smart Cities. *Urban Science*, 9(5), 169. <https://doi.org/10.3390/urbansci9050169>, (M21), <https://www.mdpi.com/2413-8851/9/5/169>

12. **Arsić, M.**, Vujko, A., Nedeljković, D. (2025). The synergy between gastronomy and active tourism as indicator of sustainable rural wellness and spa destination development. *Economic of agriculture*, 72(1), 357–373. <https://doi.org/10.59267/ekoPolj2501357a> <https://www.ea.bg.ac.rs/index.php/EA/article/view/2417/1790> (M23)

13. **Arsić, M.**, Vujko, A., Borovčanin, D. (2025). Push motivations as a basis for woman inclusion in emerging Rural tourism destinations: the case of Fruška gora willages. Opatija. Peta međunarodno naučno-stručna konferencija za razvoj ruralnog turizma RRT 2024. (21-22.11.2024.). Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu pod nazivom “Ruralni turizam kao pokretač lokalnog razvoja”. ISSN 2787-3668 pp.152-163 (M33) <https://vimal.hr/konferencija/> https://vimal.hr/zbornik-radova-rrt-2024/#flipbook-df_5747/1/

14. **Arsić, M.**, Vujko, A., Panić, A. (2024). The impact of environmental indicators of sustainability on the development of (spa) tourism in Sokobanja. SITCON. 43-49, (M33) Oktober 17. 2024. Belgrade. ISBN: 978-86-7912-834-8. <file:///C:/Users/PC/Downloads/SITCON%202024%20-%20Conference%20Proceedings.pdf>, <https://doi.org/10.15308/Sitcon-2024-43-49>

15. **Arsić, M.**, Vujko, A., Knežević, M. (2024). Development Perspectives of Wellness and Spa Tourism in the context of the tourism business sustainability. *Sustainability* (M22), *Sustainability* 2024, 16(20), 8760. <https://doi.org/10.3390/su16208760>, <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/20/8760/pdf>

RADOVI U ŠTAMPI (sa potvrdom o objavljivanju)

16. **Arsić, M.**, **Vujko, A.**, **Bojović, P.** (2026). Eco-Friendly and Niche Adventure Tourism: Caving Experiences as a Factor of Tourism Destination Development. *Sport and Tourism. Central European Journal* (Poland) (M23)

17. **Arsić, M.**, Vujko, A., & Cvijanović, D. (2026). Slow food and sustainable local supply chains: building trust through short networks. **Problems of Agricultural Economics** (M23)

Докторска дисертација Мартине Арсић урађена је на 419 страна и приказано је 154 табела и 65 илустрација и два примера упитника коришћених приликом испитивања. Дисертација садржи 215 литерарних јединица како канонске тако и савремене литературе.

Докторска дисертација кандидата Мартине Арсић прошла је проверу софтвера за установљивање преклапања /плагијаризма (iThenticate: Plagiarism Detection Software). Укупан процентуални износ запажених преклапања износи 7% дисертације. Свака јединица примарних извора, назначених као потенцијални извор приликом провере плагијаризма, износи мање од 1% у укупном раду. Највећи број уочених преклапања односи се на периодичне речи и изразе који су општеприхваћени и користе се у свакодневној комуникацији и академском писању у различитим областима па се стога не могу сматрати плагијаризмом, као и наведене изворелитературе. Део дисертације који се односи на истраживање и анализу резултата нема преклапања која се могу сматрати плагијаризмом што указује на оригиналност самог истраживања

2. Предмет, проблем и циљ докторске дисертације

Предмет докторске дисертације представља свеобухватну компаративну анализу туристичких перформанси, структуре понуде и развојних стратегија три значајне бањске дестинације у Европи — Baden-Baden (Немачка), Karlovy Vary (Чешка), Harkány (Мађарска), као и једне од најпосећенијих бања Србије, Sokobanja. Анализа је усмерена на идентификовање кључних фактора који утичу на конкурентност, атрактивност и одрживост туристичке понуде, уз разматрање како објективних показатеља (број посетилаца, инфраструктурни капацитети, развојни пројекти), тако и субјективних перцепција стејкхолдера и посетилаца.

Посебна пажња посвећена је сегментима који представљају стратешке стубове савременог бањског туризма: wellness и spa туризам, екотуризам и валоризација природних ресурса, спортско-рекреативна понуда, културни и гастрономски туризам, као и

укљученост и ангажман локалне заједнице у туристичким активностима и промоцији дестинације.

У оквиру предмета истраживања анализирају се и механизми интеграције специфичних облика туризма у јединствену одрживу понуду, начини на које дестинације успешно комбинују здравствени, рекреативни, културни и гастрономски садржај, те стратегије које обезбеђују дугорочну препознатљивост на међународном тржишту.

Истраживање такође обухвата идентификовање разлика у перцепцијама и очекивањима између домаћих и страних посетилаца, као и различитих група стејкхолдера, са циљем прецизног дефинисања развојних приоритета. Кроз поређење Сокобање са три међународно успешне бањске дестинације, предмет истраживања је да се, на основу примене најбољих европских пракси, формулишу препоруке које ће унапредити конкурентност, атрактивност и одрживост туристичке понуде Сокобање.

Циљ истраживања

Основни циљ овог истраживања јесте да се, кроз свеобухватну упоредну анализу изабраних европских бањских дестинација, идентификују и систематизују кључни елементи туристичке понуде, модела управљања и развојних стратегија који доприносе њиховој конкурентности, атрактивности и дугорочној одрживости. Посебан акценат ставља се на издвајање оних пракси које се могу успешно пренети и прилагодити условима Сокобање, уз уважавање њених специфичних природних, културних и социоекономских карактеристика.

У оквиру овог основног циља дефинишу се следећи потциљеви:

- Аналиzirати структуру и квалитет понуде у сегментима wellness и spa туризма, екотуризма, спортских и рекреативних активности, културног туризма и гастрономије у Баден-Бадену, Карловим Варима, Харкању и Сокобањи, како би се препознале компаративне предности и недостаци.
- Испитати перцепције и ставове кључних стејкхолдера и посетилаца у вези са квалитетом, атрактивношћу и одрживошћу понуде, као и са нивоом укључености локалне заједнице у туристичке активности и промоцију дестинације.
- Идентификовати факторе који највише утичу на позитиван имиџ и лојалност посетилаца, са циљем да се дефинишу приоритети за унапређење Сокобање.

- Утврдити степен интеграције специфичних облика туризма у јединствену, препознатљиву и одрживу дестинацијску понуду, као и улогу координисаног управљања између јавног, приватног и цивилног сектора.
- Формулисати предлог развоја одрживог туризма Сокобање који укључује адаптацију најбољих европских пракси, оптимизацију постојећих ресурса и стварање нових садржаја који доприносе продужењу туристичке сезоне, повећању потрошње по посетиоцу и јачању међународне препознатљивости.

Коначни циљ истраживања јесте креирање применљивог модела развоја Сокобање, заснованог на емпиријски потврђеним подацима и искуствима развијених бањских центара, који ће омогућити одржив раст туристичког промета, унапређење квалитета услуга и очување природног и културног наслеђа дестинације.

Задаци истраживања

Ради постизања дефинисаних циљева, у истраживању су постављени следећи задаци:

- Анализирати демографске и образовне карактеристике посетилаца бањских дестинација у циљу утврђивања њиховог утицаја на тржишно позиционирање.
- Испитати повезаност дужине боравка и учесталости поновних посета са квалитетом туристичке понуде и лојалношћу посетилаца.
- Упоредити перцепције стејкхолдера о квалитету, разноврсности и иновативности wellness и spa понуде између посматраних дестинација.
- Проценити ниво развијености екотуризма, имплементације еколошких пракси и видљивости еколошки прихватљивих опција.
- Анализирати улогу спортско-рекреативне инфраструктуре и outdoor активности у продужењу туристичке сезоне и привлачењу специфичних циљних група.
- Испитати утицај културних и гастрономских садржаја на имиџ, аутентичност и конкурентност дестинација.
- Проценити степен укључености локалне заједнице и сарадње са локалним произвођачима и организацијама у развоју туризма.
- Формулисати препоруке за унапређење туристичке понуде Сокобање кроз адаптацију идентификованих најбољих пракси из Баден-Бадена, Карлових Вари и Харкања.

Хипотезе истраживања

Главна хипотеза (H):

Развијеност, разноврсност и квалитет здравствене, wellness и екотуристичке понуде, уз адекватну инфраструктуру, културне садржаје и активно укључивање локалне заједнице, значајно утичу на конкурентност, тржишно позиционирање и одрживост бањских дестинација.

Подхипотезе:

H1: Старосна и образовна структура посетилаца има значајан утицај на тржишно позиционирање дестинације, при чему млађе групе и нижи ниво образовања претежно карактеришу домаће дестинације, а старије и високообразоване посетиоце привлаче међународне бање.

H2: Дужина боравка и учесталост поновних посета представљају индикаторе квалитета понуде и развоја лојалности посетилаца.

H3: Перцепција квалитета услуга, wellness и spa понуде, те односа цене и квалитета, кључна је за задовољство посетилаца и њихову спремност на препоруку дестинације.

H4: Развијеност инфраструктуре, саобраћајне повезаности и туристичке сигнализације директно утиче на перцепцију квалитета дестинације.

H5: Видљивост и имплементација еколошких пракси, укључујући ангажман локалне заједнице, значајно утичу на имиџ и одрживост дестинације.

H6: Развијена wellness и spa понуда доприноси јачању туристичког имиџа и конкурентске предности дестинације.

H7: Већа разноврсност wellness и spa садржаја привлачи различите циљне групе и повећава задовољство посетилаца.

H8: Висок квалитет wellness и spa третмана позитивно утиче на репутацију дестинације у сегменту здравственог туризма.

H9: Иновативни wellness третмани доприносе привлачењу специфичних тржишних сегмената и јачању конкурентности дестинације.

H10: Интеграција екотуризма у туристичку понуду повећава привлачност дестинације за еколошки свесне туристе и доприноси очувању природних ресурса.

H11: Спортско-рекреативна инфраструктура и outdoor активности значајно доприносе продужењу туристичке сезоне и привлачењу специфичних циљаних група.

H12: Богата и видљива културна понуда, укључујући манифестације и промоцију културних садржаја, позитивно утиче на перцепцију атрактивности дестинације.

H13: Аутентична гастрономска понуда и квалитет услуга у складу са очекивањима посетилаца повећавају конкурентност дестинације.

H14: Сарадња туристичког сектора са локалним произвођачима и предузетницима јача аутентичност понуде и доприноси одрживом развоју.

H15: Укљученост локалне заједнице и очување културних и природних ресурса имају пресудну улогу у дугорочној одрживости туристичког развоја.

Методологија истраживања

Методолошки приступ у овом истраживању заснива се на комбинацији квантитативних техника прикупљања и обраде података, са циљем идентификовања разлика и сличности између четири бањске дестинације — Baden-Baden, Karlovy Vary, Harkány и Sokobanja — те сагледавања могућности унапређења туризма Сокобање применом најбољих европских пракси.

Подаци су прикупљани у периоду од марта 2024. до априла 2025. године, комбиновањем онлајн анкетирања (слањем линка испитаницима путем електронске комуникације) и теренског прикупљања одговора у папирној форми директно на дестинацијама. Величина узорка за сваку дестинацију одређена је према моделу за избор репрезентативног узорка који је представио Ahmed (2024), уз ниво поузданости од 95% и границу грешке од 5%. У свим случајевима, број прикупљених упитника премашио је препоручени минимум, чиме је осигурана статистичка репрезентативност узорака.

Статистичка обрада података извршена је у софтверу SPSS 26.0. У анализи су коришћене следеће методе:

- **Дескриптивна статистика** – за опис социодемографског профила испитаника путем фреквенција, процената, мера централне тенденције (аритметичка средина, медијана, модус) и мера дисперзије (варијанса, стандардна девијација).
- **Crosstabulation анализа (контингенционе табеле)** – за приказ међузависности између две категоријске варијабле и идентификацију образаца у одговорима.

• **Пирсонов хи-квадрат тест (χ^2)** – за тестирање статистичке значајности повезаности између варијабли, при чему је праг значајности постављен на $p < 0,05$.

Овај методолошки оквир омогућио је свеобухватну анализу перцепција, ставова и искустава туриста и стејкхолдера, те пружио основу за поређење резултата и извођење закључака релевантних за унапређење конкурентности и одрживог развоја бањског туризма. Додатно, резултати ће бити интерпретирани у компаративном контексту и повезани са теоријским оквиром истраживања, чиме се обезбеђује конзистентност између емпиријских налаза и концептуалног модела. На тај начин, методолошки приступ не само да омогућава квантитативну евалуацију, већ и пружа основу за теоријски утемељене препоруке које произлазе из анализе.

3. Научни допринос докторске тезе

Ово истраживање пружа вишеслојни научни допринос у области туризма, посебно у сегменту бањског, wellness и екотуризма, кроз примену компаративне анализе најбољих европских пракси и њихову адаптацију на контекст мање развијене домаће дестинације попут Сокобање. Допринос се огледа у следећем:

– Прво, истраживање интегрише мултидимензионални приступ процени конкурентности туристичких дестинација, обухватајући демографске, инфраструктурне, еколошке, културне, спортско-рекреативне и гастрономске аспекте понуде, чиме се добија целовит модел евалуације бањског туризма.

– Друго, употребом компаративне анализе са три међународно афирмисане дестинације (Баден-Баден, Карлове Вари и Харкањ) развијен је аналитички оквир који омогућава идентификовање специфичних развојних недостатака и потенцијала Сокобање. На тај начин, истраживање не само да пружа емпиријске податке о разликама у перцепцији понуде, већ и јасно дефинише кључне области интервенције за унапређење конкурентности.

– Треће, резултати истраживања доприносе теоријском развоју модела трансфера и прилагођавања најбољих пракси у туризму, истичући важност локалног контекста и ресурсних ограничења приликом имплементације стратегија заснованих на примерима из развијених дестинација.

– Четврто, налазима о међузависности квалитета понуде, ангажмана локалне заједнице и лојалности посетилаца, истраживање проширује постојећа теоријска сазнања о факторима конкурентности у бањском туризму, нудећи емпиријски поткрепљене препоруке за праксу.

Поред академског значаја, рад има и практичну вредност јер развија сет препорука које могу послужити доносиоцима одлука, туристичким организацијама и локалним актерима као основа за планирање и спровођење одрживих развојних стратегија.

Практични допринос огледа се у развоју применљивих смерница за унапређење конкурентности бањских дестинација, посебно у контексту интеграције здравственог, wellness и екотуристичког сегмента понуде. На основу компаративне анализе, идентификовани су кључни фактори који директно утичу на перцепцију квалитета, лојалност посетилаца и тржишно позиционирање.

Резултати истраживања нуде конкретне смернице за унапређење инфраструктуре, диверзификацију понуде и развој иновативних садржаја, са посебним акцентом на интеграцију wellness, екотуристичких и културних програма. Такође, дефинисан је сет индикатора који омогућавају континуирано праћење и евалуацију успешности развојних стратегија.

Оригиналност приступа огледа се у томе што у домаћој литератури не постоји свеобухватна компаративна анализа овог типа која укључује Сокобању и три међународно признате бањске дестинације, чиме рад попуњава значајну научну празнину.

Ограничења истраживања

Иако истраживање пружа свеобухватну анализу, постоје одређена ограничења:

- Прво, подаци су прикупљени у одређеном временском периоду, те резултати одражавају тренутне перцепције испитаника.
- Друго, узорак није у потпуности репрезентативан за целокупну популацију посетилаца и стејкхолдера.
- Треће, ослањање на самопроцену испитаника носи ризик од субјективних пристрасности.

Додатно, компаративна анализа обухвата дестинације различитог нивоа развијености и међународног угледа, што може утицати на резултате. Одређени аспекти, попут детаљне анализе економских перформанси и еколошких ефеката, нису обухваћени.

Ова ограничења истовремено указују на правце будућих истраживања, укључујући примену лонгитудиналних приступа и комбиновање квантитативних и квалитативних метода.

СТРУКТУРА РАДА

Структура дисертације организована је тако да логички води читаоца од теоријских основа до практичних препорука.

Прво поглавље (Увод) дефинише предмет, циљеве, задатке, хипотезе и методологију.

Друго поглавље (Теоријски оквир) обухвата преглед литературе и концепата одрживог туризма.

Треће поглавље анализира стање туризма у Сокобањи и представља компаративне дестинације.

Четврто поглавље разматра развој специфичних облика туризма у Сокобањи.

Пето поглавље приказује методологију и резултате истраживања.

Шесто поглавље даје препоруке за развој туризма.

Закључак сумира налазе и указује на будућа истраживања.

Рад се завршава списком литературе и прилозима.

Овако дефинисан оквир обезбеђује систематично проучавање развоја туризма у Сокобањи кроз компаративну анализу са европским бањским дестинацијама, уз јасно повезивање теоријских и емпиријских налаза.

4. Мишљење и предлог Комисије

Докторска дисертација Мартине Арсић урађена је према раније одобреној пријави. Остварен је план истраживања уз примену постојећих научних и стручних знања из више научних дисциплина из области туризма а може се закључити да је кандидат за своју докторску дисертацију изабрао актуелну и комплексну тему.

Структура рада је добро постављена и омогућила је кандидату да оствари своје истраживачке намере. Кандидат је успео да да релевантне одговоре на постављене циљеве рада, а то је главни допринос науци поред урађеног истраживачког дела рада.

Полазећи од напед наведеног предлажемо Већу Департмана за последипломске студије и међународну сарадњу и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвати докторску дисертацију Мартине Арсић, под насловом **“Компаративна анализа индикатора посебних облика туризма у функцији одрживог развоја Сокобање и европских бања”**, и добри њену јавну одбрану.

Београд, 01/06/2026.

Чланови комисије:

проф. др Александра Вујко, ментор

Aleksandra Vučko

проф. др Мирослав Кнежевић

M. Knežević

проф. др Дарко Димитровски

Darcho Dimitrovski